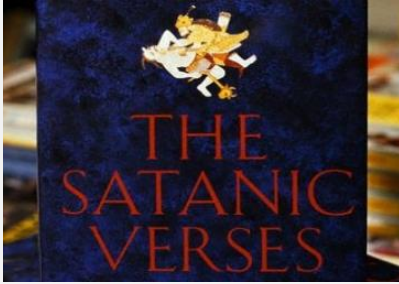

۳۲ سال زندگی در وحشت

بعد از نوشتن یکی از پرتیراژترین رمانهای تاریخ بریتانیا، مخفی شد و پلیس اسکاتلندپار با هزینه میلیونها پوند مالیات وصولی از شهروندان انگلیسی ۱۳ سال شبانه روز از وی مراقبت کرد.

بعد از نوشتن یکی از پرتیراژترین رمانهای تاریخ بریتانیا، مخفی شد و پلیس اسکاتلندپار با هزینه میلیونها پوند مالیات وصولی از شهروندان انگلیسی ۱۳ سال شبانه روز از وی مراقبت کرد.

به گزارش ایسنا، ۲۵ بهمن ماه سی و دومین سالگرد صدور فتوایی تاریخی و بی نظیر توسط هوشمندترین مجتهد و عالم شیعه جهان درباره رمان نویسی مسلمان است که با سبک رئالیسم جادویی، آیا قرآن کریم را آیات شیطانی نامید و به پیامبر اسلام و همسران و پیروان ایشان تهمت‌ها و نسبت‌های ناروایی داد و صف حاجیان طواف خانه خدا را به صف مراجعان به روسپی خانه تشبیه کرد.

ماجرا چه بود؟

کتاب آیات شیطانی چهارم مهر ۱۳۶۷ در انتشارات وایکینگ از مجموعه نشریات پنگوئن و به زبان انگلیسی در ۵۴۷ صفحه در انگلستان و با جلد تصویر رزم دیو سفید بیش از ۱۴۰ بار چاپ و تجدید چاپ شد. این کتاب به زبان‌های عربی، فارسی، اسپانیایی، آلمانی، چینی و روسی منتشر شد. این رمان در همان سال برنده جایزه ادبی کاستا شد. رمان مذکور در عین حال یکی از پنج نامزد جایزه ادبی معتبر بوکر در سال ۱۹۸۸ میلادی بود اما به دلیل حساسیت جهان اسلام به این رمان موهن، موفق به دریافت جایزه نهایی نشد.

نابر اعلام مجله اشپینگل پیش پرداخت مالک انتشارات وایکینگ به سلمان رشدی، نویسنده رمان آیات شیطانی حدود ۱.۵ میلیون مارک آلمان بود که این مبلغ ۴۰ سال قبل پول بی سابقه برای یک رمان بود. (۱)

علت غضب امام خمینی چه بود؟

آیات شیطانی اشاره به افسانه‌ای ساختگی به نام «غرانیق» دارد. غرانیق جمع غرنوق به معنی پرنده مرغابی است. یهودیان مدینه به دلیل کینه‌ای که از پیامبر اسلام به دل گرفته بودند چنین داستان وهن‌انگیزی درباره پیامبر، همسران و یاران ایشان ساختند. پیدا کرده بودند. براساس منابع اسلامی، پیامبر اسلام (ص) پس از پیمان شکنی یهودیان بنی قریظه و همکاری با مشرکان مکه در جنگ احزاب با آنان جنگید و درس سختی به آنان داد.

براساس این افسانه خیالی، پیامبر اسلام هنگام قرائت آیات ۱۹ و ۲۰ سوره نجم پس از قرائت «افرایتم اللات والعزی و مناة الثلاثه الاخری» آیا دیدید لات و عزی را و منات را که سومین آن دو بود» ناگهان این جمله را تلاوت کردند: «تلك الغرائق العلی و ان شفاعتهن لترجی» اینها مرغان آبی بلند پروازند که شفاعت آنان امید می‌رود. در ادامه این افسانه عجیب و غریب آمده است: همان شب جبرئیل امین بر پیامبر خدا نازل شد و ایشان تذکر داد که آن آیات وسوسه‌های شیطان بود. (۲)

ریشه یابی افسانه مذکور حکایت از آن دارد یهودیان حجاز که قبیله بنی قریظه را تشکیل می‌دادند از روی کینه و دشمنی ایبی که از غزوه بنی قریظه پیامبر در دل داشتند، این افسانه خیالی را بافتند. بسیاری از علمای شیعه و اهل سنت روایت غرانیق را افسانه می‌دانند. (۳)

بعد از رسیدن خبر نوشته شدن رمان آیات شیطانی به سیدروح الله الموسوی الخمینی(ره) و تحقیق درباره حقیقت ماجرا، ایشان در پیامی کوتاه حکم به ارتداد سلمان رشدی دادند.

در حکم ایشان که ۲۵ بهمن ۱۳۶۷ چهار ماه بعد از چاپ و انتشار جهانی کتاب آیات شیطانی صادر شد، آمد: «‏‏ انا لله و انا الیه راجعون. به اطلاع مسلمانان غیور سراسر جهان می‌رسانم مؤلف کتاب «آیات شیطانی» که علیه‏‏ آن، محکوم به اعدام می‌باشند. از مسلمانان غیور می‌خواهم تا در هر نقطه که‏‏ آنان را یافتند، سریعاً آنها را اعدام نمایند تا دیگر کسی جرأت نکند به مقدسات مسلمین‏‏ توهین نماید و هر کس در این راه کشته

شود، شهید است ان شاء الله . ضمناً اگر کسی ‏‏‏‏‏ دسترسی به مؤلف کتاب دارد ولی خود قدرت اعدام او را ندارد، او را به مردم معرفی ‏‏‏‏‏ نماید تا به جزای اعمالش برسد. والسلام علیکم ورحمة الله و بركاته» (۴)

پلیس بریتانیا بلافاصله پس از این فتوا شدیدترین تدابیر امنیتی را برای سلمان رشدی در نظر گرفت. این نویسنده در شش ماه اول بعد از فتوا، ۵۶ بار محل سکونت خود را تغییر داد و تا سال ۲۰۰۲ به مدت ۱۳ سال مخفیانه زندگی کرد.

حجت الاسلام محمدعلی انصاری کرمانی، سرپرست آستان امام خمینی (ره) در خاطره از واکنش بنیانگذار جمهوری اسلامی به رمان آیات شیطانی، گفت: حضور ایشان رسیدم و گفتم آقا، قضیه این کتاب «آیات شیطانی» و قتل عام مسلمان ‏‏‏‏‏ های هند و پاکستان را که شنیده ‏‏‏‏‏ اید. تصمیم شما چیست؟ امام خمینی در پاسخ گفتند: من همین الان می ‏‏‏‏‏ خواستم به شما بگویم که بروید و به دولت بگویید که فردا را عزای عمومی اعلام کند. بنده هم برای ابلاغ فرمان حضرت امام به هیات دولت رفتم که ساعتی بعد متوجه اعلامیه امام و پخش آن از رادیوی سراسری جمهوری اسلامی شدم.

رمان آیات شیطانی

رشدی ۱۸ کتاب نوشت که ۱۳ کتاب وی رمانهای داستانی بود و آیات شیطانی چهارمین آن بود. این کتاب، ۹ فصل مشتمل بر جبرئیل فرشته، ماهوند، الوون دئوون، عایشه، شهر پیدا و ناپیدا، بازگشت به جاهلیت، عزرائیل فرشته، شکافتن دریای عرب، چراغ شگفت انگیز است. (۵) فصل سوم کتاب مذکور از پیامبر اسلام به ماهوند یاد کرد. نامی به معنای تجسم شیطان که در قرون وسطی از سوی مخالفان اسلام برای اتهام دروغین بودن پیامبری حضرت محمد(ص) به کار می رفته است. (۶) همچنین قرآن کریم در کتاب آیات شیطانی، آمیزه ای از داستان، افسانه و پندارهای شیطانی قلمداد شده است. (۷) در بخش دیگری از آیات شیطانی، اتهام انحراف اخلاقی به همسران پیامبر (ص) وارد شده است. (۸) نویسنده طواف پیرامون کعبه را به شکل صفی طولانی تصویر می کند که مراجعان به فاحشه خانه در انتظار ورود به آن هستند. در این کتاب همچنین برخی صحابه پیامبر از جمله بلال حبشی و سلمان فارسی با تعبیرهایی مانند هیولای سیاه و پدیده پست جهان آدمیت معرفی شده اند. (۹)

پافشاری بر گناه

خود سلمان رشدی در همان روزها که هنوز فتوای امام خمینی صادر نشده بود، گفت: قربانی بنیادگرایی مذهبی شدم. ... من تنها نیستم، تقریباً تمامی رمان نویسندگان و شاعران مسلمان معاصر مقابل چنین کارزارهایی قرار می گیرند. دوست دارم که همه اینها یک شوخی باشد.

اگرچه سلمان رشدی، نویسنده کتاب آیات شیطانی در ماههای ابتدایی صدور حکم ارتداد امام خمینی(ره) از ترس جاننش تظاهر به پشیمانی از نوشتن این رمان کرد اما ۲۰ سال پس از انتشار رمانش در سال ۱۳۸۷ در مصاحبه ای اعلام: نه تنها از نوشتن این کتاب پشیمان نیستم بر عکس، از این پشیمانم که چرا کتابی انتقادی درباره سؤالات اساسی مذهبی و فلسفی ننوشتم.

البته در همان زمان، رهبر فقید انقلاب اسلامی در واکنش به شایعه ای که رسانه های خارجی درباره لغو حکم اعدام در صورت پشیمانی سلمان رشدی از زبان سوی مسؤولان جمهوری اسلامی مطرح کردند در تاریخ ۲۹ بهمن ۱۳۶۷ گفتند: «این موضوع صدرصد تکذیب می گردد. سلمان رشدی اگر توبه کند و زاهد زمان ‏‏‏‏‏ هم گردد، بر هر مسلمان واجب است با جان و مال تمامی هم خود را به کار گیرد تا او را به ‏‏‏‏‏ و دَرک واصل گرداند. ‏‏‏‏‏ اگر غیرمسلمانی از مکان او مطلع گردد و قدرت این را داشته باشد تا سریعتر از ‏‏‏‏‏ مسلمانان او را اعدام کند، بر مسلمانان واجب است آنچه را که در قبال این عمل ‏‏‏‏‏ می خواهد به عنوان جایزه و یا مزد عمل به او پردازند.» (۱۰)» (rlm;‏‏‏‏)

واکنش جهان اسلام به فتوای امام

رمان سلمان رشدی علاوه بر مسلمانان انگلستان موجب خشم مسلمانان ۲۰ کشور جهان به خصوص مسلمانان کشورهای پاکستان، هند، سودان، افغانستان، لبنان، کنیا، تایلند، تانزانیا، اندونزی، سنگاپور، ونزوئلا و ایران شد. مصطفی محمود مازح، جوان لبنانی الاصل که تبعه فرانسه بود اولین فردی بود که کمی بیشتر از شش ماه بعد از صدور فرمان ارتداد امام خمینی در تاریخ ۱۴ مرداد ۱۳۶۸ به محل اختفای سلمان رشدی را شناسایی کرد و قصد اقامت چهار روزه در هتل محل اقامت سلمان رشدی را کرد.

وی در روز سوم اقامتش پس از آن که از یک زن خدمتکار درباره رفت و آمدهای سلمان رشدی سوالاتی پرسید، مورد سوءظن قرار گرفت و نیروهای امنیتی و اطلاعاتی انگلستان وارد هتل شدند او نیز با انفجار بمب مانع از دستگیری شد.

جایزه ای که همچنان پا برجاست

از زمان صدور فرمان ارتداد سلمان رشدی تاکنون همواره و به مناسبت های مختلف، جایزه نقدی یک میلیون دلاری قتل سلمان رشدی از سوی بنیاد ۱۵ خرداد افزایش یافت و به سه میلیون دلار نزدیک شد.

سلمان رشدی که بود؟

سلمان در سال ۱۹۴۷ میلادی در بمبئی هند به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را در مدرسه میلغان مسیحی انگلیس زبان گذراند و در پی مهاجرات خانواده اش به انگلستا در کالج کمبریج مشغول به تحصیل شد. وی که در خانواده ای مسلمان به دنیا آمد تا پیش از کتاب آیات شیطانی، سه رمان دیگر به نامهای بچه های نیمه شب، شرم و آخرین آه مور نوشت که هر چهار اثر، مرتبط با فرهنگ و تاریخ مردم شبه قاره هند بود. رشدی در پی فتوای قتل امام خمینی سال ها در پناهگاه های مختلف و دور از خانواده اش زندگی کرد. (۱۱)

وی در سال ۱۹۶۸ به پاکستان رفت و در تلویزیون مشغول به کار شد، اما پس از یک سال به انگلستان بازگشت و تابعیت بریتانیا را پذیرفت. (۱۲)

نویسند رمان آیات شیطانی در اوایل سال ۱۳۹۷ در سفر به فرانسه، گفت: ۳۰ سال گذشت، اکنون همه چیز خوب است، من آن زمان ۴۱ ساله بودم و الان ۷۱ سال دارم. ما در جهانی زندگی می کنیم که موضوع های مورد نگرانی خیلی زود تغییر می کند، از این به بعد، دلایل دیگری برای ترسیدن وجود دارد، آدم های دیگری برای کشتن... .

منابع:

۱- ابوحسین، آزادی ابراز عقیده، ۱۳۷۱ش، ص ۲۱.

۲- مکارم شیرازی، یکصد و هشتاد پرسش و پاسخ، ۱۳۸۶ش، ص ۶۷۹.

۳- آلوسی، تفسیر روح المعانی، ۱۴۱۵ق، ج ۱۷، ص ۱۷۷؛ سید قطب، فی ظلال القرآن، ۱۴۱۲ق، ج ۴، ص ۲۴۳۳

۴- صحیفه امام، ج ۲۱&۲۱m، ص: ۲۶۳

۵- درویشی سه تلانی، «رفتارشناسی سیاسی امام خمینی در برخورد با کتاب آیات شیطانی»، ص ۱۲۶

۶- پارسا، «روحانیت مسیحی و تداوم رویکرد جدلی نسبت به قرآن کریم»، ص ۱۴۶

۷- درویشی سه تلانی، «رفتارشناسی سیاسی امام خمینی در برخورد با کتاب آیات شیطانی»، ص ۱۲۶.

۸- رشدی، آیات شیطانی، مقدمه، ص ۳.

۹- ابوحسین، آزادی ابراز عقیده، ۱۳۷۱ش، ص ۱۷

۱۰- صحیفه امام، ج ۲۱&۲۱m، ص: ۲۶۸

۱۱- اسپراکمن، «آیه های شیطانی و ترجمه های فارسی آن در ایران»، ص ۸۱۰ و ۸۱۱

۱۲- واعظ زاده خراسانی، «سمینار مقدماتی تبیین حکم امام...»، ص ۱